

Jaroslav Hošek: Černé svědomí omluvou nesmyješ: 21 let od napadení Srbska. Havlova Krvavá Madla

- CZ24 News | 27. března 2020

ČESKO/SRBSKO: JAROSLAV HOŠEK vzpomíná okolnosti, jež vedly k naší ostudné účasti na jednom z největších válečných zločinů posledních desetiletí

„Kdo neskáče, není Čech!“ Tímto pokřikem se podněcovala euforie, když na pražském Staromáku vítal roku 1998 národ Zlaté hochy vracející se ze zimní olympiády v Naganu.

Tehdejší úspěch našich hokejistů byl onou událostí, která dokáže vždy sjednotit tak často znesvářenou českou společnost. Národní hrdost se onoho únorového dne dotýkala nebes. Rok poté naši národní hrdost konfrontoval apel, jenž se dal zjednodušeně vyjádřit slovy „Kdo nebombarduje Srbsko, není humanista!“ Řeč je o brutálním úderu letectva NATO na Srbsko. Od jeho zahájení 24.3.2020 uplynulo 21 let.

Naše hanba

Jak uvedl jeden z ministrů tehdejší vlády Miloše Zemana: „12. 3. 1999 byla Česká republika náhle překvapivě vstoupena do NATO“. Tomuto aktu mezinárodního práva nepředcházelo v Česku obecné referendum. Mezi mnoha výroky českých i západních politiků byly i takové, jež tvrdily, že naše země si takovou čest nezaslouží. Zda je Česká republika této cti hodna, bylo otestováno vzáětí po našem vstupu do Aliance.

Na základě (zřejmě zinscenovaného) incidentu v kosovském Račaku, jehož viníky se Mezinárodnímu soudnímu tribunálu v Haagu nikdy nepodařilo zjistit, chystala Severoatlantická aliance pod patronací vlády USA v prvních měsících roku 1999 trestnou výpravu proti Srbsku. Za původce násilností v Kosovské válce byli totiž považováni pouze Srbové. Naopak zločiny páchané Kosovskou osvobozenou armádou byly ostentativně přehlíženy.

Jak vypráví očitý svědek, na večerním zasedání české vlády konané „ve třetí čtvrtině března 1999... asi ve 22 hodin zazvonil ministru zahraničí Janu Kavanovi telefon. Dozvěděl se, že Vláda ČR se má do půlnoci vyjádřit k otázce přeletů letadel NATO přes území ČR a k tzv. collateral effects při leteckých útocích.“ Pojmem „collateral effects“ se rozumějí civilní oběti, jakož i škody na civilních zařízeních coby vedlejší produkt války.

Žádost, aby vládní kabinet neopomenul ve svém vyjádření reagovat na vedlejší efekty způsobené bombami shazovanými Srbům na hlavy, prozrazovalo snahu NATO rozložit odpovědnost za ničivé následky leteckého úderu na bedra členských zemí (schválení útoku členskými státy považovalo vedení Aliance za samozřejmost). Centrála NATO a prezident USA Clinton, jenž bombardování přes absenci souhlasu Rady bezpečnosti OSN zaštitil, si předem uvědomovali negativní ohlas vyvolaný ozbrojeným útokem, jenž svým plánovaným rozsahem musel nutně přinést smrt stovkám, ne-li tisícům nevinných lidí (nemluvě o zničení materiálních statků majících pro napadený národ životně důležitý význam).

Pokud jde o českou vládu a Parlament, ti svým rozhodnutím pomohli útoku na Srbsko tím, že přeletům bojových letounů Aliance otevřeli náš vzdušný prostor. Letectvu NATO bylo rovněž

umožněno na našem území tankovat.

Militární humanismus

Za 78 dní trvající operace Spojenecká síla (Operation Allied Force) zaměřené proti srbské části Svazové republiky Jugoslávie se uskutečnilo více než devět tisíc bojových útoků s použitím bomb a střel s ochuzeným uranem. Ozbrojená akce, v níž letectvo NATO, mj. se zbraněmi Luftwaffe ve svých řadách (bojové nasazení Luftwaffe bylo největší od 2. světové války), svrhávalo na srbské území dnes již zakázané kazetové bomby, náležela k novému typu válek. Ty jsou podle výsledků sociologických výzkumů vedeny po skončení studené války ve jménu ochrany lidských práv.

Dle slov Ulricha Becka, významného profesora sociologie z mnichovské univerzity jakož i z londýnské School of Economic and Political Science, "lidská práva musí být zajištěna a prosazena mimo hranice národní suverenity, dokonce uvnitř jednotlivých států a možná i proti jejich vůli". Války za ochranu lidských práv zplodily odborný pojem "militární humanismus". Ten dle Becka spočívá mj. na asymetrii síly – čím slabší je protivník, tím větší je pravděpodobnost, že bude napaden. Militární humanismus shledává Beck kombinací idealistického přístupu (důraz na lidská práva) s realistickými metodami a nástroji (ozbrojené zásahy proti vybraným státům).

K vědeckým vývodům Ulricha Becka lze jen dodat, že pro stát s imperialistickými ambicemi není problém vytvořit případ porušení lidských práv, je-li zapotřebí záminky k vedení dobovačské války. Srebrenica a Račak v bývalé Jugoslávii jsou toho příkladem. Prostě řečeno, teorie militárního humanismu má ospravedlnit zabíjení nevinných, je-li to v zájmu ochrany vyšších lidskoprávních hodnot, jež ovšem definuje agresor.

Omluva?

Leteckými údery proti Srbsku, jejichž charakter vykazoval znaky válečného zločinu, bylo podle Human Rights Watch zabito nejméně 500 civilních obyvatel (některé zdroje uvádějí i 1.200 až 2.500 obětí). Několik tisíc civilistů bylo zraněno, mnoho dalších trpělo posttraumatickým stresem. Těžce byla poškozena infrastruktura, mosty, průmyslové objekty, elektrárny a telekomunikační zařízení. Práci ztratily stovky tisíc lidí. Útoky na průmyslové podniky zásadně narušily životní prostředí.

Jedním z architektů bombardování Srbska byla ministryně zahraničí Clintonovy vlády, smutně proslulá česká rodačka Albrightová. Za svou humanitární aktivitu obdržela přezdívkou Balkánská řeznice. Dodejme, že po válce v Kosovu srbský prezident Milošević zemřel ve vazební věznici haagského Tribunálu, který jej ani za pět let nedokázal ve vykonstruovaném politickém procesu odsoudit. Zatímco takový Hashim Thaci, svého času politický velitel Kosovské osvobozené armády, která rovněž páchala brutální násilí proti civilnímu obyvatelstvu, byl tribunálem v Haagu obžaloby zproštěn a jako oblíbenec Albrightové se později stal prezidentem nového (dodnes zdaleka ne všemi státy uznaného) státu Kosovo.

I když lze pochybovat o její opravdové upřímnosti, brutalitu Operace Allied Force, jež tak osudově poznamenala srbský národ, alespoň navenek potvrdila omluva Srbům pronesená v roce 2015 samotným generálním sekretářem NATO Stoltenbergem a o rok později Obamovým viceprezidentem Bidenem.

Určitě nebudu sám, kdo se nadosmrti bude provinile cítit kvůli tomu, co tak tragicky postihlo srbský národ roku 1999 v podobě bombardování od 24. března do 10. června. A to proto, že šlo o válku, se kterou souhlasila i Česká republika. Navzdory tomu, že Srbové naopak v kritických momentech historie stávali jako jedni z mála vřdyna naší straně. Ať už za Mnichovské krize, kdy 60.000 srbských

dobrovolníků nabídlo Československu pomoc. Nebo v roce 1968, kdy Jugoslávie podporující československé reformy ostře odsoudila okupaci naší země vojsky Varšavského paktu.

Bomby shozené na Srbsko v roce 1999 jsou trvalým mementem toho, co lze od Severoatlantické aliance očekávat. Mrtvolný pach války, jež se v devadesátých letech minulého století hrozivě vznesl nad Balkánem by měl občany evropských států (zvláště těch menších) varovat i dnes.